

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT	629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04	UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI		00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ	621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17	TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET:	http://www.korpo.pol.pl/cbos	E-mail: cbos@pol.pl

BS/169/150/94

POLACY O UNII EUROPEJSKIEJ

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, PAŹDZIERNIK '94

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Wiosną tego roku rząd polski wystąpił do Unii Europejskiej z formalnym wnioskiem o przyjęcie naszego kraju do grona państw członkowskich tej organizacji. Po wejściu w życie układu stowarzyszeniowego proces jednoczenia Polski z UE wkroczył w kolejny etap. Jego istotą jest określenie daty rozpoczęcia negocjacji dotyczących zasad i terminu pełnej integracji Polski z Unią Europejską. W jakim stopniu bliska jest Polakom idea integracji, jaki jest społeczny *image* UE, jak postrzegane są jej cele i dążenia? Odpowiedzi na te pytania przynosi m.in. sondaż¹ CBOS zrealizowany w czerwcu tego roku, w okresie poprzedzającym wizytę w naszym kraju prezydenta USA Billa Clintona. Warto przypomnieć klimat tej wizyty, której mass media poświęcały dużo miejsca, co - jak się wydaje - w dużym stopniu przyczyniło się do zwrócenia uwagi opinii publicznej na problemy integracji Polski z Zachodem.

Idea zjednoczonej Europy

Koncepcja utworzenia Europy, w której nie będzie granic i podziałów, ma wielu zwolenników. Popiera ją blisko dwie trzecie Polaków, w tym przede wszystkim badani z wykształceniem wyższym, kadra kierownicza, prywatni przedsiębiorcy, ludzie młodzi. Najbardziej sceptyczni wobec Europy bez granic pozostają rolnicy.

Tabela 1

w procentach

Jaki jest Pana(i) stosunek do połączenia całej Europy, w której nie będzie granic i podziałów?	II '91	VI '93	III '94	VI '94
Popieram połączenie	69	54	58	63
Nie popieram połączenia	17	33	29	24
Trudno powiedzieć	14	13	13	13

¹ "Świat wokół nas" (7) - badanie współfinansowane przez Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Integracji Europejskiej oraz Pomocy Zagranicznej zrealizowano w dniach 23-27 czerwca '94 na ogólnopolskiej reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności (N=1157).

W minionym roku obserwowaliśmy niewielki wzrost akceptacji idei zjednoczonej Europy. Wydaje się, że ma to związek z pojawiającymi się w mass mediach informacjami o zbliżaniu się Polski do zachodnich struktur gospodarczych i militarnych. W wyobrażeniach badanych, Europa bez granic to zapewne taka Europa, w której nie ma barier oddzielających Polskę od bogatych państw Zachodu.

Przyjrzyjmy się, jak na tle szeroko akceptowanej idei Europy bez granic rysuje się obraz instytucji, której przesłaniem jest urzeczywistnienie marzenia o zjednoczonej Europie.

Miejsce Unii Europejskiej w społecznej świadomości

W sondażu przeprowadzonym wiosną bieżącego roku 80% badanych² stwierdziło, że słyszało o istnieniu organizacji o nazwie Unia Europejska. Nawet w środowiskach o niższym statusie społecznym - wśród mieszkańców wsi, osób z wykształceniem podstawowym - słyszało o niej ponad 60% respondentów.

Mimo że Unia Europejska jest obecna w świadomości szerokich kręgów społecznych, jednak zainteresowanie jej działalnością jest znacznie mniejsze. Warto więc zaznaczyć, że oceny i opinie, dotyczące bardziej szczegółowych kwestii związanych z jej funkcjonowaniem, oparte są w znacznej mierze na stereotypach i emocjach, wyrażających często ambiwalentny stosunek Polaków do Zachodu.

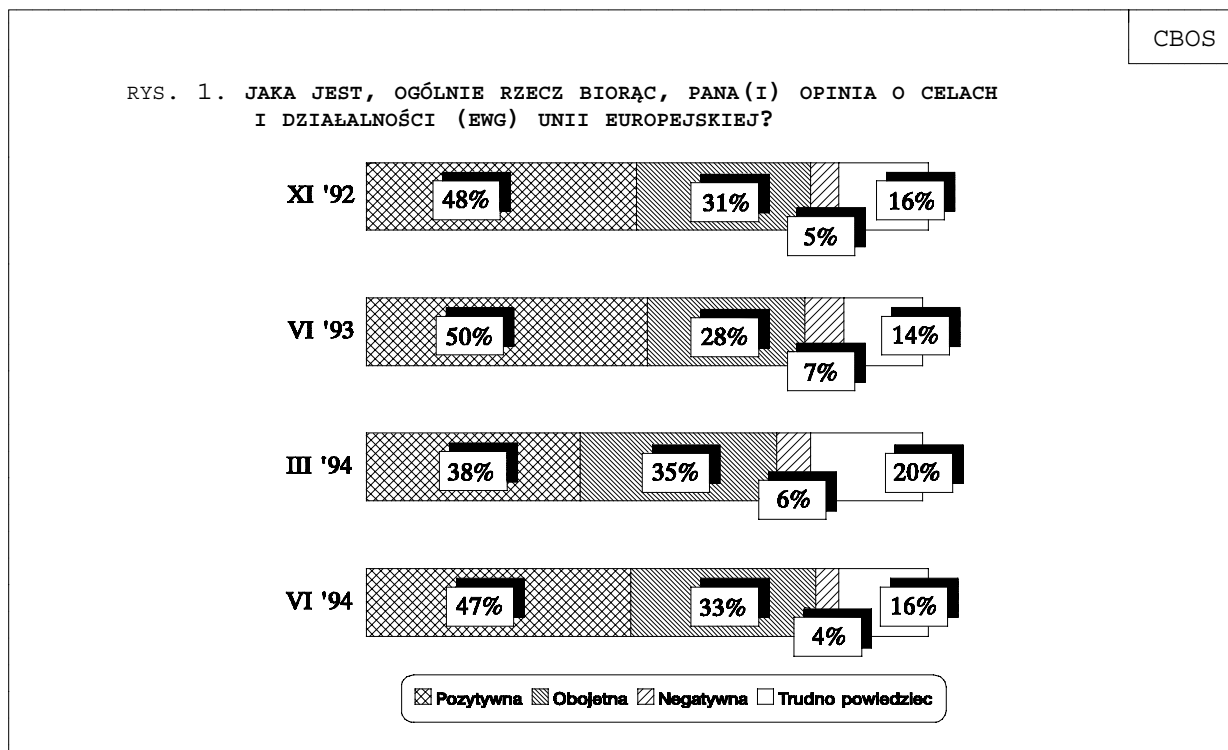
Dobrym wskaźnikiem stopnia zainteresowania tą problematyką (z uwagi na częste występowanie w mass mediach określenia państwa Dwunastki, alternatywnego wobec określenia państwa Unii Europejskiej) jest odpowiedź na pytanie, ile państw należy obecnie do UE. Poprawnej odpowiedzi udzieliło 24% badanych, tylko nieznacznie więcej (o 5 punktów procentowych) niż w marcu '92. Połowa respondentów nie potrafiła na nie odpowiedzieć, pozostali podali odpowiedź błędną. Co więcej, jedynie 17% ankietowanych stwierdziło, że układ z Maastricht, powołujący Unię Europejską, już obowiązuje. Przeciwnego zdania było 27% badanych, a ponad połowa (56%) nie umiała odpowiedzieć na to pytanie.

² Zob. komunikat CBOS "Opinie o integracji Polski z Unią Europejską po wejściu w życie układu stowarzyszeniowego", maj '94.

Pozytywny obraz Unii Europejskiej

W marcu '94 blisko 40% badanych Polaków pozytywnie wypowiadało się o celach i działalności Unii Europejskiej. W przeddzień głośnej wizyty w Polsce prezydenta Clintona odsetek respondentów pozytywnie oceniających tę organizację wzrósł o kilka punktów procentowych. Jest to, jak się wydaje, reakcja na oceniane jako życzliwe zainteresowanie Polską ze strony przywódcy państw Zachodu. Dla znaczących kręgów społecznych Zachód istnieje bowiem jako pewnego rodzaju jedność, którą cechuje wspólna polityka wobec Polski.

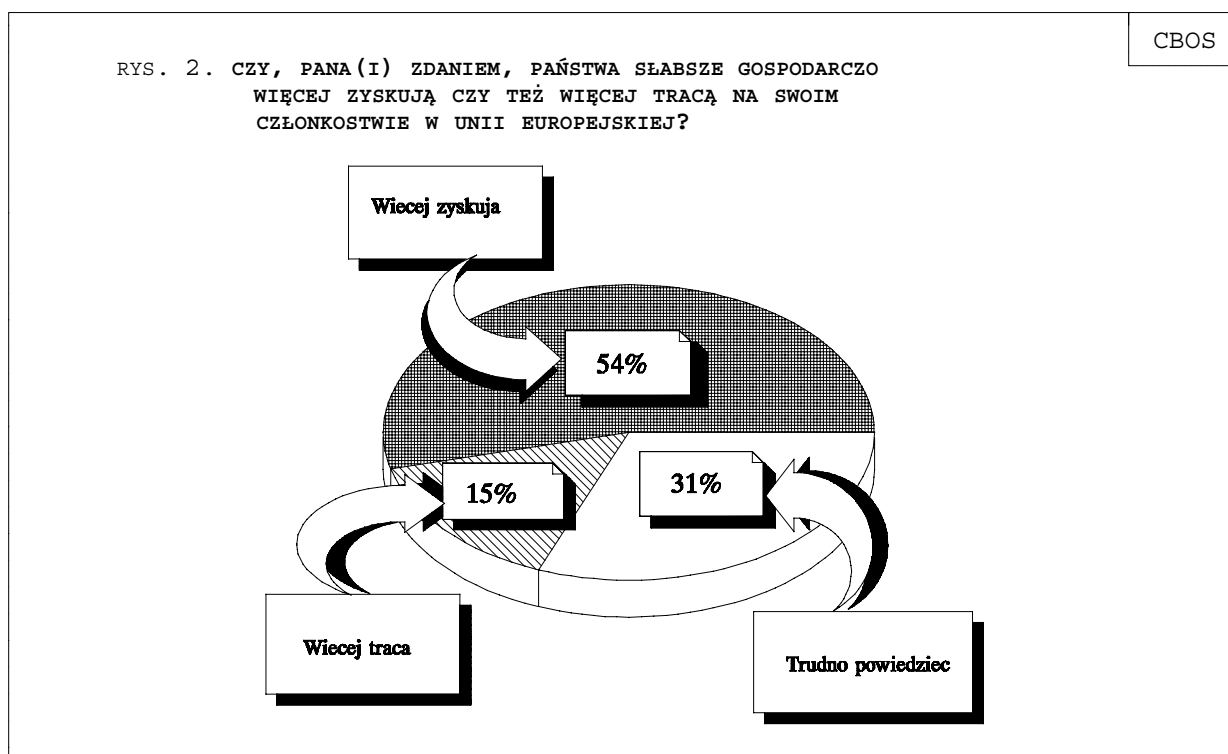
Osoby pozytywnie oceniające działalność UE rekrutują się głównie z grup społecznych, które w większym stopniu interesują się jej działalnością. Są to przede wszystkim badani z wykształceniem wyższym i średnim, prywatni przedsiębiorcy, pracownicy umysłowi, kadra kierownicza i badani uzyskujący wysokie dochody³. Respondenci nastawieni negatywnie bądź obojętnie do UE to głównie rolnicy, mieszkańcy wsi, ludzie starsi, badani z wykształceniem podstawowym, osoby o najniższych dochodach.

³ Szczegółowe zróżnicowanie przedstawiono w tabelach aneksowych.

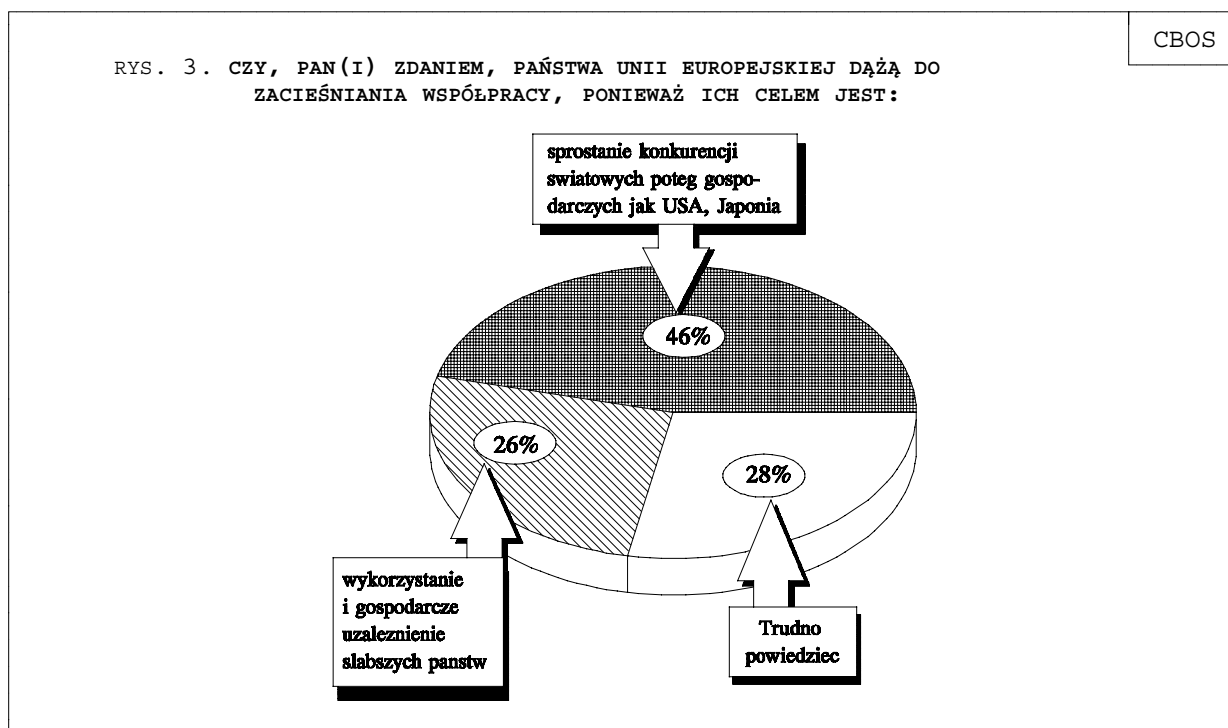
Warto zwrócić uwagę na zmiany odsetka ocen pozytywnych, jakie nastąpiły w ciągu ostatniego roku. Wydaje się, że społeczny *image* organizacji państw Dwunastki - na który w znacznym stopniu wpływa międzynarodowa sytuacja polityczna i gospodarcza - nie jest silnie ugruntowany w świadomości badanych. Ostatnie pogorszenie się wizerunku UE nastąpiło przy okazji tzw. sprawy pryszczycy, a wspomniana poprawa wiązała się zapewne z wizytą prezydenta Clintona. Nie przybyło natomiast osób, które mają o Unii opinię negatywną. Może to oznaczać, że zmiana stosunku do Unii wyraża się raczej wzrostem lub spadkiem deklarowanego, powierzchownego w swej naturze, społecznego entuzjazmu niż wzrostem krytycyzmu.

Ogólne pozytywne opinie o celach i działalności Unii Europejskiej deklaruje niemal połowa badanych. Interesowało nas również, jak oceniane są cele i motywy inspirujące proces pogłębiania się integracji państw Dwunastki. Czy jest to, ogólnie rzecz biorąc, organizacja dążąca do wzrostu europejskiego "dobra ogólnego" czy też raczej instytucja działająca w interesie możliwych, najsilniejszych państw czy grup interesu w Europie. Ponad połowa badanych jest zdania, że państwa słabsze gospodarczo, jak Grecja, Portugalia czy Irlandia, na swoim członkostwie w UE więcej zyskują niż tracą.

Przekonanie, że członkostwo w UE jest korzystne dla słabszych państw, stosunkowo częściej wyrażają badani, którzy na ogół pozytywnie oceniają działalność tej organizacji - ludzie z wyższym wykształceniem, kadra kierownicza, prywatni przedsiębiorcy. Nieco bardziej sceptycznie oceniają korzyści płynące dla państw słabszych respondenci z wykształceniem podstawowym i robotnicy niewykwalifikowani.

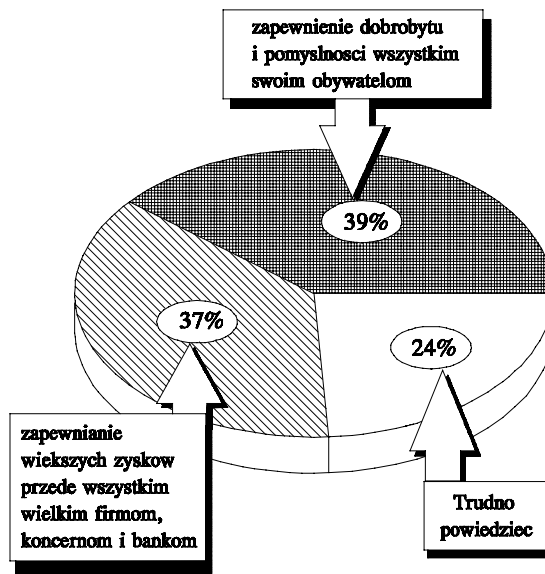
Dążenie do pogłębiania integracji państw Dwunastki wynika, zdaniem 46% badanych, z chęci sprostania konkurencji światowych potęg gospodarczych - USA i Japonii. Opinię wyrażającą przekonanie, że Unia integruje się, bo chciałaby zdominować inne słabsze państwa kontynentu, podziela 26% ankietowanych. Oznacza to, że Unia postrzegana jest raczej jako organizacja, która staje do walki z silniejszymi, niż próbująca wykorzystać słabszych.

Obawy przed dominacją

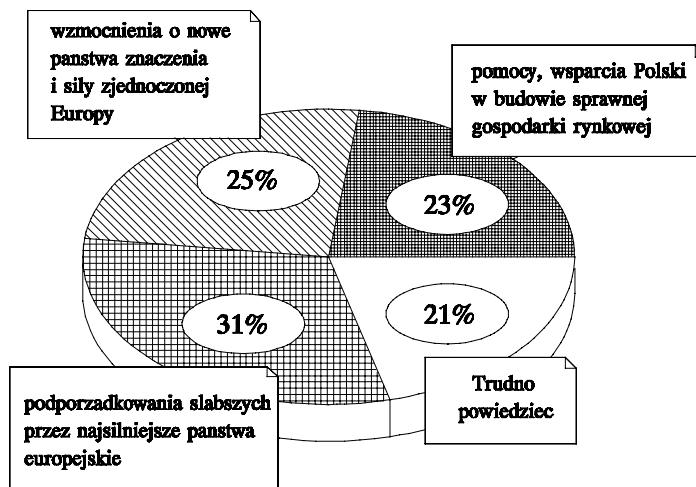
Ogólnie negatywną opinię o UE deklaruje jedynie 5% badanych. Jednak już 15% respondentów wyraża przekonanie, że słabsze państwa na swoim członkostwie w tej organizacji więcej tracą niż zyskują, a ponad jedna czwarta (26%) przypisuje autorom zacieśniania procesu integracji dążenie do podporządkowania słabszych. Jeszcze więcej osób (37%) jest zdania, że za intensyfikacją tego procesu stoi dążenie do zapewnienia większych zysków wielkim koncernom.

RYS. 4. CZY, PANA(I) ZDANIEM, PAŃSTWA UNII EUROPEJSKIEJ DĄŻĄ DO ZACIEŚNIANIA WSPÓŁPRACY, PONIEWAŻ ICH CELEM JEST:

Planowi rozszerzenia Unii o nowe kraje, w tym Polskę, również w dużej mierze przypisuje się negatywne motywacje. Blisko jedna trzecia badanych sądzi, że proces zacieśnienia stosunków z Polską podyktowany jest dążeniem państw UE do uzyskania dominacji nad naszym krajem. Warto jednak zaznaczyć, że blisko połowa badanych przypisuje europejskim zwolennikom integracji Polski z UE pozytywne intencje.

RYS. 5. JAK PAN(I) SĄDZI, CZYM PRZED W SZYBKIM KIERUJĄ SIĘ PAŃSTWA UNII EUROPEJSKIEJ DĄŻĄC DO ZACIEŚNIANIA KONTAKTÓW Z POLSKĄ? CZY CHĘCIĄ:

Interesujące, że negatywne motywacje, stojące za dążeniem państw UE do zacieśnienia więzów z Polską, są nieco częściej wskazywane przez osoby z wykształceniem wyższym, kadre kierowniczą i pracowników umysłowych. Są to te grupy, które jednocześnie mają na ogół pozytywny stosunek do Unii. Jednak w całej populacji badanych osoby przypisujące państwom UE motyw dominacji mają raczej skłonność do negatywnej globalnej oceny Unii ($r=.20$).

Powstaje pytanie, które ze szczegółowych opinii dotyczących UE i procesów integracyjnych wpływają na raczej pozytywną całościową ocenę organizacji państw Dwunastki. Okazuje się⁴, że w największym stopniu na ocenę taką mają wpływ nie tyle cechy samej organizacji, to jak ona jest postrzegana, ile silnie wyrażane pragnienie, aby Polska stała się jej pełnoprawnym członkiem. Jest to, używając języka potocznego, taki sposób myślenia, w którym podoba nam się to, co chcemy osiągnąć. Towarzyszy temu przekonanie, że integracja Polski z Unią Europejską będzie korzystna dla naszego kraju. Dopiero w dalszej kolejności w hierarchii opinii wyjaśniających pozytywne oceny UE znalazły się stwierdzenia, że słabsze gospodarczo państwa Dwunastki zyskują na swoim członkostwie oraz że istotą procesów zapoczątkowanych Układem z Maastricht jest raczej sprostanie konkurencji światowych potęg niż dominacja nad słabszymi.

Taki układ opinii wynika zapewne z faktu, że myślenie zdecydowanej większości badanych o Unii Europejskiej opiera się na pewnych emocjach i nadziei, że w przyszłości Polska stanie się członkiem rodziny bogatych państw Zachodu. Mała realna wiedza o funkcjonowaniu i istocie UE powoduje, że badani nie przywiązują większej wagi do tego, jaka jest naprawdę organizacja państw Dwunastki. Najważniejsze jest bowiem to, że dzięki Unii Europejskiej, za pomocą jej procedur, Polska stanie się państwem Zachodu.

⁴ Zastosowano metodę analizy regresji.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pільskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. włocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. plockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. bielsko-podlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Jaka jest, ogólnie rzecz biorąc, Pana(i) opinia o celach i działalności Unii Europejskiej (EWG)?

	(%)				
	Pozytywna	Obojętna	Negatywna	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	47	33	4	16	1156
Płeć					
Mężczyźni	55	28	5	11	499
Kobiety	40	36	4	20	658
Wiek					
do 24 lat	48	36	3	14	141
25-34	50	35	5	9	166
35-44	51	29	7	14	283
45-54	44	39	6	12	195
55-64	50	28	5	19	164
65 lat i więcej	39	31	5	29	206
Miejsce zamieszkania					
Wieś	43	34	4	19	439
Miasto do 20 tys.	45	36	4	15	126
od 21 do 100 tys.	37	37	8	17	211
101-500 tys.	59	23	5	13	218
501 tys. i więcej mieszk.	54	32	2	12	162
Region					
Północny	48	26	5	21	158
Zachodni	51	35	5	9	121
Środkowozachodni	51	34	3	13	173
Środkowy	45	33	4	19	208
Wschodni	41	32	4	24	111
Południowo-wschodni	42	44	3	11	182
Południowo-zachodni	49	25	8	19	204
Wykształcenie					
Podstawowe	38	33	3	26	426
Zasadnicze zawodowe	48	33	5	13	293
Średnie	53	32	5	9	358
Wysze	60	28	7	5	79
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	52	28	12	7	61
Prac. umysł. niż. szczebla	53	32	5	9	103
Pracownicy fiz. - umysł.	49	30	4	16	67
Robotnicy wykwalifikowani	49	34	5	12	111
Robotnicy niewykwalifik.	41	31	10	18	72
Rolnicy	46	34	9	12	81
Prywatni przedsiębiorcy	65	18	4	13	43
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	43	33	1	22	401
Uczniowie i studenci	52	25	4	19	55
Bezrobotni	49	41	2	9	87
Gospodynie domowe i inni	35	39	7	18	69
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 750 tys. zł	34	38	8	19	167
750 tys. - 1249 tys.	45	37	4	14	263
1250 tys. - 1749 tys.	49	31	4	16	217
1750 tys. - 2249 tys.	49	32	4	15	206
2250 tys. i powyżej	54	27	4	15	275
Ocena własnych war. mater.					
Złe	42	37	6	15	546
Średnie	47	31	5	18	423
Dobre	59	23	2	15	187
Zainteresowanie polityką					
Duże	63	25	8	4	119
Średnie	60	26	4	11	446
Małe lub żadne	34	39	4	23	592
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	40	21	2	36	51
Raz w tygodniu	44	34	3	18	683
Kilka razy w roku	52	32	5	11	272
W ogóle nie uczestniczy	50	29	10	11	148
Poglądy polityczne					
Lewica	52	32	8	8	241
Centrum	50	38	3	9	344
Prawica	66	21	4	9	194
Trudno powiedzieć	31	34	4	31	377

Tabela 2. Ile państw należy obecnie do Unii Europejskiej (EWG)? (%)

	12 państw	Inne odpowiedzi	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	24	25	51	1155
Płeć				
Mężczyźni	33	31	36	499
Kobiety	18	21	62	656
Wiek				
do 24 lat	31	27	41	141
25-34	21	30	49	166
35-44	22	31	47	283
45-54	25	22	53	195
55-64	29	17	54	164
65 lat i więcej	21	22	57	205
Miejsce zamieszkania				
Wieś	20	25	55	438
Miasto do 20 tys.	27	17	55	126
od 21 do 100 tys.	24	26	50	211
101-500 tys.	29	25	47	218
501 tys. i więcej mieszk.	26	33	42	162
Region				
Północny	24	20	56	158
Zachodni	25	27	48	121
Środkowozachodni	20	28	52	173
Środkowy	14	30	55	208
Wschodni	15	20	65	111
Południowo-wschodni	34	23	43	181
Południowo-zachodni	34	26	41	204
Wykształcenie				
Podstawowe	19	19	62	426
Zasadnicze zawodowe	22	29	50	291
Średnie	27	31	42	358
Wyższe	48	23	30	79
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	36	26	38	61
Prac. umysł. niż. szczebla	27	26	47	103
Pracownicy fiz. - umysł.	16	35	48	67
Robotnicy wykwalifikowani	21	29	50	111
Robotnicy niewykwalifik.	22	22	56	72
Rolnicy	21	20	59	80
Prywatni przedsiębiorcy	28	30	42	43
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	24	21	55	401
Uczniowie i studenci	38	32	30	55
Bezrobotni	22	32	47	87
Gospodynie domowe i inni	21	21	58	69
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 750 tys. zł	18	21	61	167
750 tys. - 1249 tys.	21	29	50	262
1250 tys. - 1749 tys.	23	26	51	217
1750 tys. - 2249 tys.	32	20	48	206
2250 tys. i powyżej	27	29	44	275
Ocena własnych war. mater.				
Złe	22	23	55	546
Średnie	26	25	49	422
Dobre	27	32	42	187
Zainteresowanie polityką				
Duże	47	35	18	119
Średnie	30	28	42	446
Małe lub żadne	15	21	64	590
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	29	8	63	51
Raz w tygodniu	23	24	53	682
Kilka razy w roku	25	30	45	272
W ogóle nie uczestniczy	27	29	44	148
Poglądy polityczne				
Lewica	30	31	39	241
Centrum	28	26	46	344
Prawica	32	31	36	194
Trudno powiedzieć	13	17	70	376

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, państwa Unii Europejskiej dążą do zacieśniania współpracy, ponieważ ich celem jest:
1 - sprostanie konkurencji światowych potęg gospodarczych jak USA, Japonia 2 - wykorzystanie i gospodarcze uzależnienie słabszych państw

	(%)			
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	46	26	28	1154
Płeć				
Mężczyźni	48	29	23	497
Kobiety	44	23	33	658
Wiek				
do 24 lat	49	30	22	141
25-34	50	27	23	166
35-44	49	26	26	283
45-54	47	30	23	195
55-64	43	24	33	162
65 lat i więcej	39	20	41	206
Miejsce zamieszkania				
Wieś	40	26	34	439
Miasto do 20 tys.	47	31	22	126
od 21 do 100 tys.	41	33	26	211
101-500 tys.	48	26	27	218
501 tys. i więcej mieszk.	64	14	22	160
Region				
Północny	47	29	24	158
Zachodni	43	29	27	121
Środkowo-zachodni	50	19	31	173
Środkowy	47	24	29	208
Wschodni	31	34	35	111
Południowo-wschodni	53	25	21	180
Południowo-zachodni	44	25	31	204
Wykształcenie				
Podstawowe	36	18	46	426
Zasadnicze zawodowe	48	33	19	291
Średnie	50	32	18	358
Wyższe	74	15	11	79
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	65	19	15	61
Prac.umysł.niż.szczębla	45	37	18	103
Pracownicy fiz.-umysł.	55	22	23	67
Robotnicy wykwalifikowani	49	28	23	111
Robotnicy niewykwalifik.	44	22	34	72
Rolnicy	33	30	37	81
Prywatni przedsiębiorcy	55	27	18	43
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	41	22	37	399
Uczniowie i studenci	59	21	19	55
Bezrobotni	45	34	21	87
Gospodynie domowe i inni	44	31	25	69
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 750 tys. zł	33	31	36	167
750 tys. - 1249 tys.	48	26	26	263
1250 tys. - 1749 tys.	40	27	34	215
1750 tys. - 2249 tys.	46	25	29	206
2250 tys. i powyżej	56	24	20	275
Ocena własnych war. mater.				
Złe	40	28	32	546
Średnie	47	27	27	421
Dobre	60	18	21	187
Zainteresowanie polityką				
Duże	60	32	8	119
Średnie	54	27	19	444
Małe lub żadne	37	24	40	592
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	38	20	42	51
Raz w tygodniu	46	24	30	681
Kilka razy w roku	47	28	25	272
W ogóle nie uczestniczy	45	32	22	148
Poglądy polityczne				
Lewica	46	35	19	241
Centrum	53	25	22	342
Prawica	54	29	17	194
Trudno powiedzieć	35	20	45	377

Tabela 4. Czy, Pana(i) zdaniem, państwa Unii Europejskiej dążą do zacieśniania współpracy, ponieważ ich celem jest:
1 - zapewnienie dobrobytu i pomyślności wszystkim swoim obywatelom, 2 - zapewnienie większych zysków przede wszystkim wielkim firmom, koncernom i bankom

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	39	37	24	1154
Płeć				
Mężczyźni	43	39	18	496
Kobiety	36	36	28	658
Wiek				
do 24 lat	44	37	19	141
25-34	43	40	17	166
35-44	40	39	21	282
45-54	38	42	20	195
55-64	34	38	28	162
65 lat i więcej	37	28	35	206
Miejsce zamieszkania				
Wieś	35	35	29	439
Miasto do 20 tys.	42	37	21	126
od 21 do 100 tys.	35	46	19	211
101-500 tys.	43	38	18	218
501 tys. i więcej mieszk.	47	31	22	160
Region				
Północny	42	32	26	158
Zachodni	42	43	15	121
Środkowo-zachodni	41	33	26	173
Środkowy	34	37	30	208
Wschodni	30	43	27	111
Południowo-wschodni	43	40	18	180
Południowo-zachodni	40	37	22	204
Wykształcenie				
Podstawowe	34	30	37	425
Zasadnicze zawodowe	42	42	16	291
Średnie	41	43	17	358
Wyższe	47	39	14	79
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	38	42	20	61
Prac.umysł.niż.szczębla	37	46	17	103
Pracownicy fiz.- umysł.	50	32	18	67
Robotnicy wykwalifikowani	42	40	18	111
Robotnicy niewykwalifik.	40	38	22	72
Rolnicy	36	36	28	81
Prywatni przedsiębiorcy	57	29	14	43
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	37	34	30	399
Uczniowie i studenci	47	31	22	55
Bezrobotni	34	48	17	87
Gospodynie domowe i inni	35	42	23	69
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 750 tys. zł	31	41	29	167
750 tys. - 1249 tys.	41	38	20	263
1250 tys. - 1749 tys.	36	36	28	215
1750 tys. - 2249 tys.	38	33	29	206
2250 tys. i powyżej	46	38	16	275
Ocena własnych war. mater.				
Złe	34	41	26	546
Średnie	43	33	24	421
Dobre	46	36	18	187
Zainteresowanie polityką				
Duże	49	44	8	119
Średnie	40	44	16	444
Małe lub żadne	36	31	33	591
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	32	33	35	51
Raz w tygodniu	39	35	26	681
Kilka razy w roku	41	40	20	271
W ogóle nie uczestniczy	38	43	18	148
Poglądy polityczne				
Lewica	38	46	15	241
Centrum	47	35	17	342
Prawica	42	47	11	194
Trudno powiedzieć	31	28	41	377

Tabela 5. Czy, Pana(i) zdaniem, państwa słabsze gospodarczo więcej zyskują czy też więcej tracą na swoim członkostwie w Unii Europejskiej?

(%)

	Więcej zyskują	Więcej tracą	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	54	15	31	1156
Płeć				
Mężczyźni	57	19	24	499
Kobiety	51	13	37	658
Wiek				
do 24 lat	60	8	32	141
25-34	56	16	28	166
35-44	56	15	29	283
45-54	51	19	30	195
55-64	55	14	31	164
65 lat i więcej	46	17	37	206
Miejsce zamieszkania				
Wieś	49	15	37	439
Miasto do 20 tys.	55	25	19	126
od 21 do 100 tys.	53	14	33	211
101-500 tys.	58	13	29	218
501 tys. i więcej mieszk.	62	13	25	162
Region				
Północny	66	11	23	158
Zachodni	47	21	32	121
Środkowo-zachodni	57	15	28	173
Środkowy	50	15	36	208
Wschodni	51	18	31	111
Południowo-wschodni	54	16	30	182
Południowo-zachodni	51	13	36	204
Wykształcenie				
Podstawowe	44	15	40	426
Zasadnicze zawodowe	57	13	30	293
Średnie	58	16	26	358
Wyższe	70	21	8	79
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	72	14	15	61
Prac. umysł. niż. szczebla	50	22	28	103
Pracownicy fiz. - umysł.	64	10	25	67
Robotnicy wykwalifikowani	56	14	29	111
Robotnicy niewykwalifik.	42	11	46	72
Rolnicy	51	17	31	81
Prywatni przedsiębiorcy	65	16	19	43
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	50	17	34	401
Uczniowie i studenci	55	7	38	55
Bezrobotni	61	9	30	87
Gospodynie domowe i inni	52	19	29	69
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 750 tys. zł	46	16	37	167
750 tys. - 1249 tys.	50	16	34	263
1250 tys. - 1749 tys.	53	16	30	217
1750 tys. - 2249 tys.	63	11	26	206
2250 tys. i powyżej	56	15	29	275
Ocena własnych war. mater.				
Złe	53	15	33	546
Średnie	52	17	30	423
Dobre	60	12	28	187
Zainteresowanie polityką				
Duże	71	16	13	119
Średnie	61	15	24	446
Małe lub żadne	44	16	40	592
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	57	7	36	51
Raz w tygodniu	51	15	34	683
Kilka razy w roku	58	15	27	272
W ogóle nie uczestniczy	56	19	25	148
Poglądy polityczne				
Lewica	58	21	21	241
Centrum	58	18	25	344
Prawica	69	14	18	194
Trudno powiedzieć	40	10	50	377

Tabela 6. Czym przede wszystkim kierują się państwa Unii Europejskiej dążąc do zacieśnienia kontaktów z Polską. Czy chęcią: 1 - pomocy, wsparcia Polski w budowie sprawnej gospodarki rynkowej, 2 - wzmocnienia o nowe państwa znaczenia i siły zjednoczonej Europy, 3 - podporządkowania słabszych przez najsilniejsze państwa europejskie (%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	23	25	31	21	1156
Płeć					
Mężczyźni	22	27	35	16	499
Kobiety	24	23	27	26	658
Wiek					
do 24 lat	23	36	24	17	141
25-34	30	24	29	17	166
35-44	25	25	31	19	283
45-54	14	24	42	20	195
55-64	24	22	28	25	164
65 lat i więcej	22	20	29	30	206
Miejsce zamieszkania					
Wieś	22	24	29	25	439
Miasto do 20 tys.	18	22	41	20	126
od 21 do 100 tys.	18	25	35	22	211
101-500 tys.	29	21	33	17	218
501 tys. i więcej mieszk.	26	36	18	19	162
Region					
Północny	31	25	28	17	158
Zachodni	22	24	37	17	121
Środkowozachodni	27	26	28	19	173
Środkowy	20	23	32	25	208
Wschodni	14	21	34	30	111
Południowo-wschodni	17	32	30	20	182
Południowo-zachodni	26	22	29	23	204
Wykształcenie					
Podstawowe	19	19	30	32	426
Zasadnicze zawodowe	26	29	24	22	293
Średnie	27	25	35	13	358
Wyższe	13	44	38	5	79
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	18	38	37	7	61
Prac. umysł. niż. szczebla	19	31	41	9	103
Pracownicy fiz. - umysł.	24	25	27	24	67
Robotnicy wykwalifikowani	20	24	34	22	111
Robotnicy niewykwalifik.	23	17	37	23	72
Rolnicy	27	25	27	21	81
Prywatni przedsiębiorcy	11	48	33	9	43
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	23	19	30	28	401
Uczniowie i studenci	25	36	25	14	55
Bezrobotni	23	31	26	19	87
Gospodynie domowe i inni	36	16	24	25	69
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 750 tys. zł	21	17	32	29	167
750 tys. - 1249 tys.	26	19	34	21	263
1250 tys. - 1749 tys.	20	28	30	23	217
1750 tys. - 2249 tys.	25	21	31	23	206
2250 tys. i powyżej	24	35	29	13	275
Ocena własnych war. mater.					
Złe	23	22	31	25	546
Średnie	23	23	34	20	423
Dobre	23	38	22	17	187
Zainteresowanie polityką					
Duże	20	36	33	10	119
Średnie	25	29	36	11	446
Małe lub żadne	22	19	27	32	592
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	14	17	34	36	51
Raz w tygodniu	24	24	28	24	683
Kilka razy w roku	25	28	31	16	272
W ogóle nie uczestniczy	15	26	42	17	148
Poglądy polityczne					
Lewica	21	25	43	11	241
Centrum	30	26	30	14	344
Prawica	26	36	29	9	194
Trudno powiedzieć	16	17	24	42	377